

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
MARCO DARMON

fremsat den 15. januar 1991 *

*Hr. afdelingsformand,
De herrer dommere,*

1. Det præjudicielle spørgsmål, som Bundessozialgericht har forelagt Domstolen, er opstået som følge af en konflikt mellem den tyske lov om minearbejdere (Reichsknappschaftsgesetz, herefter benævnt »RKG«) og EØF-Traktatens artikel 7 og artikel 48-51 samt artikel 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet¹.

2. Maria Masgio er enke efter en italiensk statsborger, der havde haft beskæftigelse inden for minesektoren i Belgien og i Forbundsrepublikken Tyskland. Maria Masgio er indtrådt i sin ægtefælles rettigheder under hovedsagen, hvis nærmere forløb er beskrevet i retsmøderapporten².

3. Af hensyn til min gennemgang er det kun nødvendigt at nævne følgende.

4. Fra 1972 modtog hr. Masgio som følge af silikose en pension, der udbetaltes af den kompetente belgiske institution. I overens-

stemmelse med belgisk lovgivning blev denne pension i 1983 nedsat, idet han fra dette tidspunkt fik tilkendt en belgisk alderspension. Denne nedsættelse er ikke omtvistet under nærværende sag.

5. Samme år tilkendtes hr. Masgio ret til en alderspension i henhold til den tyske pensionsordning for minearbejdere. Forholdene for minearbejdere, der samtidig modtager en sådan pension og en invalidepension, reguleres af RKG, specielt § 75, stk. 1, og § 76a.

6. § 75, stk. 1, bestemmer, at pensionen »stilles i bero« i det omfang, alderspensionen og invalidepensionen tilsammen overstiger 95% af den årlige arbejdsindtægt, der danner beregningsgrundlag for invalidepensionen, og 95% af beregningsgrundlaget for alderspensionen. Kort sagt anvender man det maksimumsbeløb, der medfører den mindste nedsættelse af alderspensionen.

7. RKG's § 76a, stk. 2, udelukker en pensionist, der modtager en ydelse fra en institution uden for Forbundsrepublikken Tyskland, fra denne valgmulighed. I dette tilfælde »skal der ikke fastsættes en årlig arbejdsindtægt«, og der tages alene hensyn til beregningsgrundlaget for alderspensionen.

8. Denne manglende valgmulighed har tilsyneladende været til skade for hr. Masgio, og følgelig hans ægtefælle, og Bundessozialgericht har forelagt Domstolen et spørgsmål

* Originalsprog: fransk.

1 — EFT 1971 II, s. 366, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2.6.1983 (EFT L 230, s. 6).

2 — Punkt I b).

om, hvorvidt de anførte fællesskabsretlige bestemmelser skal fortolkes således, at forsikrede, der samtidig modtager en pension i henhold til national lovgivning og en invalidpension fra en institution i en anden medlemsstat, ikke må stilles ringere ved beregningen af den del af ydelserne, der skal stilles i bero i henhold til de nationale bestemmelser, end forsikrede, der modtager begge ydelser i henhold til samme nationale lovgivning.

9. Traktatens artikel 7, første afsnit, bestemmer således:

»Inden for denne Traktats anvendelsesområde og med forbehold af dennes særlige bestemmelser er al forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet, forbudt.«

10. Af Domstolens dom af 14. juli 1977 i Sagulo-sagen³ fremgår det, at

»det almindelige princip i artikel 7 kun kan finde anvendelse med forbehold af Traktatens særlige bestemmelser«.

Det er således ikke fornødent at foretage en fortolkning af denne bestemmelse, idet særlige bestemmelser i Traktaten, specielt de af den forelæggende ret anførte, finder anvendelse i denne sag.

11. Traktatens artikel 48-51 danner grundlaget, rammen og grænserne for bestemmelserne i forordningerne om social sikring⁴,

navnlig forordning nr. 1408/71, der indeholder de grundlæggende regler for anvendelse af Traktaten på dette område. Forordningens artikel 3, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning, som denne medlemsstats egne statsborgere, medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning.«

12. Landessozialgericht für das Land Nordrhein-Westfalen udtalte i den afgørelse, der er påanket til den forelæggende ret⁵, at det forhold, »at en person efter omstændighederne går glip af visse ydelser, ikke [er] et objektivt afgørende hensyn ved valget af beskæftigelsessted«. Heroverfor blev det af sagsøgerens repræsentant under de mundtlige forhandlinger anført, at man måtte fraråde en person, der havde været udsat for et ulykkestilfælde uden for Tyskland at tage ophold dér med henblik på beskæftigelse og senere pension, idet virkningerne af, at en del af pensionsydelse stilles i bero, vil være mere mærkbare dér for den pågældende end for tyske statsborgere, der har adgang til at vælge den mest fordelagtige beregningsmetode. Henset hertil er det ifølge Domstolens praksis ikke fornødent at påvise forhold, der er objektivt afgørende for valget af beskæftigelsessted⁶. Det, der er afgørende, er at sikre virkeliggørelsen af de i Traktatens artikel 48-51 omhandlede

3 — Sag 8/77, Sml. s. 1495, præmis 11, andet afsnit.

4 — Dom af 5.7.1967 (sag 1/67, Ciecchelski, Sml. 1965-1968, s. 365); dom af 21.10.1975 (sag 24/75, Petroni, Sml. s. 1149, præmis 11).

5 — Jf. forelæggelseskendelsen, s. 3.

6 — Jf. eksempelvis dom af 15.1.1986 (sag 41/84, Pinna, Sml. s. 1); dom af 7.6.1988 (sag 20/85, Roviello, Sml. s. 2805).

mål, navnlig ligebehandlingsprincippet⁷, som det har fundet udtryk i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71⁸.

13. I Domstolens praksis har man i denne forbindelse sat sig ud over et formelt nationalitetskriterium for i stedet at tage stilling til, om andre kriterier har kunnet føre til en tilsvarende forskelsbehandling⁹. Dette fremgår navnlig af Domstolens dom af 12. juli 1979 i Toia-sagen¹⁰, hvori det udtales, at

»bestemmelserne om ligebehandling i forordningens artikel 3, stk. 1, ikke blot forbyder åbenlys forskelsbehandling, begrundet i nationaliteten hos de personer, der er berettigede i henhold til en social sikringsordning, men enhver form for skjult forskelsbehandling, som ved anvendelse af andre ... kriterier faktisk fører til samme resultat«.

14. I en nyere sag¹¹ skulle Domstolen tage stilling til nogle fællesskabsbestemmelser sammenholdt med bestemmelser i tysk lovgivning, hvorefter der — i forbindelse med en inddeling af arbejdstagerne i bestemte kategorier ud fra deres faglige kvalifikationer — ikke var adgang til at tage hensyn til beskæftigelse, der ikke var omfattet af den tvungne forsikring i Tyskland. Denne »klassificering« var afgørende for, om der kunne opnås ret til pension. Domstolen udtalte herom, at denne hindring, skønt den fandt anvendelse uafhængigt af den pågældende arbejdstagers nationalitet, især angik vandrede arbejdstagere fra andre medlemsstater, som successivt havde udøvet beskæftigelse i disse stater og i Forbundsrepublikken Tyskland. Domstolen fastslog endvidere, at disse bestemmelser førte til »en ugunstigere

behandling af visse af de nævnte vandrede arbejdstagere, som i en anden medlemsstat har opnået en højere klassificering ... end den, som de har i Forbundsrepublikken Tyskland«. Reglerne var således til hinder for, at de kunne påberåbe sig denne kvalificering, når de søgte at få tilkendt pension.

15. Den lære, man således kan drage af dommene i Toia- og Roviello-sagerne, forekommer at være afgørende med hensyn til det forhold, der er forelagt af den nationale ret. RKG's § 76a, stk. 2, første punktum, indeholder ganske vist ikke et nationalitetskriterium. Men det må klart antages — hvilket dog henhører under den nationale domstols kompetence — at anvendelsen heraf, som udtrykt af Domstolen i den netop anførte dom, »[især] angår ... vandrede arbejdstagere fra andre medlemsstater, som successivt har udøvet beskæftigelse i disse stater og i Forbundsrepublikken Tyskland«.

16. I Toia-dommen tilføjede Domstolen imidlertid, at indirekte forskelsbehandling kunne være begrundet i objektive forskelle¹². Hertil har Landessozialgericht bemærket¹³, at den særlige behandling af modtagere af udenlandske ulykkesforsikringsydelser »sagligt kan begrundes med, at den årlige arbejdsindtægt ofte ikke kan fastslås i disse sager«. Kommissionen¹⁴ og sagsøgeren i hovedsagen¹⁵ har med rette anført, at den manglende oplysning om en årlig arbejdsindtægt i forbindelse med en udenlandsk invalidepension ikke kan begrunde denne forskelsbehandling, idet det er muligt at beregne en fiktiv årlig arbejds-

7 — Præmis 24 (sag 41/84, jf. ovenfor).

8 — Dom af 16.12.1976 (sag 63/76, Inzirillo, Sml. s. 2057, præmis 14).

9 — Sag 41/84, jf. ovenfor, præmis 23.

10 — Sag 237/78, Sml. s. 2645, præmis 12.

11 — Sag 20/85, jf. ovenfor, præmis 15 og 16.

12 — Sag 237/78, jf. ovenfor, præmis 14.

13 — Jf. forelæggelseskendelsen, s. 4.

14 — Kommissionens indlæg, punkt 26.

15 — Indlæg fra sagsøgeren i hovedsagen, s. 3.

indtægt. Dette fremgår ligeledes af en nyere ændring af den tyske lovgivning¹⁶, idet maksimumsbeløbet fra 1. januar 1992 vil kunne beregnes på grundlag af en fiktiv årlig arbejdsindtægt, der fremkommer ved at gange det månedlige invalidepensionsbeløb med en koefficient på 18. Naturligvis kender de tyske myndigheder størrelsen af dette pensionsbeløb, idet de stiller en del af alderspensionen i bero, såfremt invalidepen-

sionen og alderspensionen tilsammen når et bestemt beløb. Ydermere, som anført af Kommissionen, kan en forlængelse af sagsbehandlingstiden og unøjagtigheder ved fastsættelsen af de nødvendige beregningsfaktorer lige så lidt begrunde en indirekte forskelsbehandling som det forhold, at der kun i få tilfælde kan forekomme en forskelsbehandling, eller at de ulemper, der opstår, er af ringe betydning¹⁷.

17. Jeg skal følgelig foreslå Domstolen, at sagen afgøres således:

»EØF-Traktatens artikel 48-51 samt artikel 3, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en vandrende arbejdstager, der modtager en alderspension i henhold til national lovgivning i modtagerstaten samt ydelser i henhold til en ulykkesforsikring, der udredes af en institution i en anden medlemsstat, ikke ved beregningen af den del af ydelserne, der skal stilles i bero i henhold til nationale bestemmelser i modtagermedlemsstaten, må behandles ringere end en arbejdstager, der modtager begge ydelser på grundlag af bestemmelser i modtagermedlemsstatens nationale lovgivning.«

16 — § 93, stk. 4, første punktum, nr. 4, samt tredje punktum i Sozialgesetzbuch's sjette bog (tysk sociallov); lov af 18.12.1989 (BGBl. I, s. 2261).

17 — Kommissionens indlæg, punkt 28.